
ÚVODEM

Historikové našich moderních dějin neměli by přehlédnout, že právě ochotnický spolek je ve většině českých měst a vesnic nejstarším spolkem, který si uchoval nepřetržitou, anebo jen málo narušovanou kontinuitu až do dnešních dnů. Můžeme mluvit o určitém hnutí, které mělo členstvo z různých sociálních skupin, avšak jeho trvalou základnou byly a jsou lidové vrstvy a inteligence. Ochotnictví má v našich zemích masovou - a také organizovanou - základnu. Když odejde jeden, druhý, třetí, nastoupí čtvrtý, pátý, šestý, stále je více lidí v záloze než v akci.

František Černý, in: *150 let ochotnického divadla v Úpici.*

Naši ochotníci měli by vůbec na to mysliti, aby na své hry, jak jen možno, pečef nějaké dokonalosti přitiskli. Tu nestačí jejich krásný a blahoplný úmysl, že obětováním času svého dobročinné ústavy podporují; tu nestačí pěkná a příkladná vůle, že namáháním sil svých k probuzení jazyka našeho přispívají; tu nestačí také, že dobří známí v sladkém vytržení volají: Koudelkovic Frantik – ten to zná – to je ferina! – anebo že později dobromyslný dopisovatel napíše: Ani v Praze to tak neumějí! – to všechno nestačí, tím se nedejte zmejliti. Vy musíte svědomitě, přísně, se vši vůlí a se vši silou o to dbáti, abyste – bez ohledu, že jste ochotníci a že hrajete k dobrému účelu – něco dokonalého vyvedli, něco takového, aby sami odporníci naši, příčinu kousměškům nemajíce, pochvalu vám vzdáti museli, a snad i k věci přilnuli.

J. K. Tyl: *Ochotníkům do Kutné Hory a také dále. Květy 1844, č. 72, 73.*

Místopis českého amatérského divadla je třetím dílem projektu Dějiny českého amatérského divadla. I. díl, *Cesty českého amatérského divadla - Vývojové tendence*, jejichž autorem byl kolektiv teatrologů vedený Janem Císařem, vyšel roku 1999. II. díl, *Bibliografie českého amatérského divadla*, byl dílem kolektivu vedeného Jiřím Valentou, vyšel v roce 2000.

Zatímco *Cesty* zachycují tendence vývoje amatérského divadla v jednotlivých etapách, nutně zobecňují a dotýkají se jen mimořádných skutečností a událostí ovlivňujících tento vývoj, má *Místopis českého amatérského divadla* zachytit stopy historického i současného působení ochotnických souborů v jednotlivých místech České republiky, ukázat jejich místní i dobová specifika, a doložit tak význam tohoto různorodého, spontánního a velmi široce rozvětveného jevu pro kulturní a společenský život každé obce, a tím i celé země.

Předkládaná publikace zachycuje v heslech abecedně řazených podle obcí informace charakterizující co nejstručněji amatérské (ochotnické) divadelní dění v jednotlivých místech tak, jak se je v období 1997-2001 podařilo zjistit širokému okruhu spolupracovníků. Mluvíme-li o amatérských divadelních aktivitách, máme na mysli přípravu a provozování činoherních, operetních, muzikálových, operních, kabaretních, loutkových aj. představení dospělými i dětmi, ale i autorské divadlo, divadlo poezie, recitační soubory apod.

Nenadřazovali jsme záznam souborů, které dosáhly výraznějších uměleckých výsledků, nad jinými, které se zaměřovaly spíše např. na lidový zábavní repertoár. Úplnost údajů tedy nebyla ovlivňována ani uměleckou úrovní např. dramaturgie, ani žádnými hledisky ideologickými. Snažili jsme se zachytit a podat co nejpřesnější obraz zjištěné skutečnosti, aniž bychom ovšem mohli vyloučit, že v některých případech nebyl upravován předem, tj. již našimi zdroji (někdy příklady kvalitnější dramaturgie či třeba zamlčením titulů posluhujících vládnoucím režimům, zamlčením preference např. sovětských her). Pro tvar hesla byl v první řadě určující materiál, který se podařilo sebrat. (Jeho různorodost měla částečně vyrovnat jednotná strukturace hesel.) Za podstatné jsme považovali i to, aby byly zaznamenány nejvýraznější osobnosti, které v místě divadelní a kulturní aktivity realizovaly či iniciovaly, měly vliv na práci souboru, nebo naopak byly jeho činností významně ovlivněny ve svém dalším profesním směřování. Snažili jsme se i postihnout, v jakých podmínkách (prostorových, technických) se divadlo hrálo a jakým kulturním a společenským přínosem bylo pro konkrétní místo. (To se pochopitelně neodráží v každém hesle, patrnější je z hesel, v nichž bylo k dispozici více materiálu.) Došli jsme k názoru, že nelze najít porovnávací hledisko, které by ovlivnilo vzájemné proporce, rozsah hesel. Snaha toho dosáhnout by nutně výrazně omezila informační potenciál celku.

Vzhledem k rozsahu materiálu jsme vydání *Místopisu* rozdělili do dvou dílů (A-M a N-Ž).